

Hermann Philipps, cıfal
Beethovenallee 61
D-53173 Bonn - Bad Godesberg
Deutschland / Deutän

YELOD TELDEGLULID NÜM: 11 NOVUL 2015 Pads: 81 jü 92

O Volapükaflens valöpo!

Ralph Midgley: galedan e födan gretik püka obsik ün nutim < äpenom seimüpo, das “Volapük binon pük vemo gramatik”, sevabo: primo gramat, poso ret püka. Pö natapüks dinäds binons güiks: Natapüks voiko no labons gramati; seimüpo mans sagatik ästeifüloms ad vestigön püki omsik: püks vönik Lindäna, Grikäna, Latäna. Mans sagatik et ädatuvoms kladis gramatik, kelis äcedoms ad ituvön in püks omsik: subsat, värb, ladyek, ladvärb, präpod, konyun, genitif, datif, kusativ, vokatif, balnum, plunum, dunalefom, sufalefom, nenfumbidir, värbatims, värbasots, e ret. Püks et plu u läs labons fomis sümik, bi ilabons licini kobädik: dialegs Ru-Lindäna-Yuropik. Fredükölo pükavans Yuropik äkanoms i bosilo lönedön skemati at tefü pük saludik Kanaäna: hebrey. Poso püks kulivas votik, foginik pätuvons, e pükavans et klülo äbepenoms i pükis fagoseatik ma klads pükas Yuropik, “äsva viloyöv topidön in belem: ‘Himalaya’ medü kaed Tiroläna” (set hiela *Fritz Mauthner* in buk: “Beiträge zu einer Kritik der Sprache” [Keblynots tefü krüt püka], 1913).

Täno datuval äpubom. Plä lomapüki okik äsevom latini, Vöna-Grikäna-püki e pükis votik mödik, e süperiko äsevom jafoti et mena-tikäla: gramati. Ed ekö! ädatikom Volapüki stabü gramatinola okik. Äpleidom demü bundan bidirafomas püka okik.

Siso Volapükans ömik fredons dö mögs gramata liegöfik e komplitika (too nomotika, pu tio). Sökan datuvala: ‘Arie de Jong’ änulädükom püki at, ab dido ävilom nog plu liegükön Volapüki medü deklinafom mälid ü **predikatif** (ko finot: u) e **pönop plubalid**: og(s) (logolsöd noeti: 8 in “Gramat Volapüka” oka). Atos äkanon paneletön.

Volapükans votik ye hagonis dub töb gramata Volapükik. Liedo Volapük suvo vedon nesuemovik, if geboy gramati oka neverätiko.

Besteifobs bosı, keli ba daloy nemön „glätapärlatapedi“ pükavik jönik e nitediki. Dunobsös gudiko atosı e juitobsös osı!

Valikosi gudikün oles ed olsikanes
sedom

Hermann Philipps

XI:82:2015

SÜLIO – dil telid ä lätik

fa Frank Roger, tradutod fa Hermann Philipps

“Ekö! so febädil obas efinikon”, hiel *Maurice* ämurom. “No plu osedobs pilgrimanis sülio.”

“No sevobs, va föro ädunobs atosı”, hiel *Samuel* ärepligom.

“No, ye älabobs getotis legudik, e lans pidabik et äsüadons, das ögolons ini sül. Ön mod at valans äläbikons.”

Mans bofik älölogoms, ven änokoy len yan. Calonunodan e kämitölatan äninikoms.

“Dälols-li säkis anik?”

Hiel *Samuel* äloegom zogön brefüpilo cifi okik. Äsevom, das man at boso äsenälom neplidi kol gasedem e medädans. No älöfilom komi onas, do ämutom siön, das nunodam otas dö el ‘*Heavenward Celestial Travel Agency*’ [tävbür silik: Sülio] dilo ikodon benoseki büsidik oka.

“Säkolsös!” el *Maurice* fino äsagom.

“Dredol-li, das atos binon-la fin ela *Heavenward*?”

“Bo so binos. Erefobs ad finod dinäda. Kanols logön jenotem obsik us etflano.”

Äjonom äl plakats e magods, kels ädekons völis ed ämagons jenotemi valik äsä magodabukil. Ekö! levalanaf klänöfik pubon de fag dibikün stelemaspada – glöp nedöfik, kel stäänükon liti bleinüköl vietik; mufon ini kul zü tal; nolavans yubons dö köm ona as mal balid lifa sagatik plödü planet lönik obas, nes suemön kalieti voik ona; predans e dugans relik plänons atosı as medam Godik ad jonön menefe vegi (“tu nedöfik e jönik, adas binon-la prod jafäbas deadöfik äs mens u dabinans baiädik plödü tal”).

Id äkanoy logön magodi pükavana benorepütik, kel äkipom löpio kartonaplatädi ko vöds: “KÖMOLSÖD LÜ OB IN SÜL” e kel älesagom, das atos äbinon sinif nuna, keli levalanaf laiduliko äsedon; e magodi strala, kel älüodikon donio ä glun tala mö timafagots leigöfik kuratiko lü top, kö ebo anu ästanoms.

“Nog memol-li, lio val äprimon?” calonunodan äsäkom.

“Äprimos ebo is bü mul tio bal” el *Maurice* ägespikom. “Mens mödik äkömons isio ad lelogön strali seledik at, kel äpubon ed änepubon timafagotü minuts deglul. E seimüpo man seimik nendesino ästepom da stral e päveigom lü levalanaf in sirkamakul. Neföro ädönulogobs omi.”

“Nolavans äsetuvons, das stral binon veigasit, kel ön mod seimik sedon pösodis löpio, ab no äkanons jafädön pläni seimik.”

“Si! ye suno mens anik äprimons ad kredön predanis ut, kels älesagons, das atos äbinon veg lü sül, das God it isedon levalanafi ad savön väläbis Okik, dat no pödrefonsös fa paokalüp su tal. El “Kömolsöd lü ob in sül” pälecedon nuni nemedik fa God – as vüd, keli no äkanons refudön. Mens mödik at ägivons spälamoni valik okas predanes – pro etans atos äbinon büsid kösömik.”

Hiel *Samuel* id ävilom sagön bos: “Pilgrimans: lekredans sonemik < älükömons. Ädranons e tio betagons odis spelölo ad pögleipön fa stral, ven öpubon-la. Mijenot jeikik äjenon, memol-li?, ven man päkötom telio fa stral e dil te bal päveigon.”

“Lesi! ed ün timül at äsludob ad vügolön“, hiel *Maurice* äsagom. “Seiman ämuton noganükön dinädi at, klu ätikob: Kikodo no ob-li? So ganet obik: *Heavenward* ädavedon. Äjafädobs registarama-siti, äjäfikons me dinäds plagöfik, ed äkälobs sefi jenädas valik.”

“Dido mijenots no plu ädabinons”, calonunodan äsagom, “ab mens mödik äcedons, das ätufrutidols ledesiris relik menas kredälik.”

“Nö! no ädunobs atosi. Ägivob lanes pidabik et utosi, keli ädesirons, tä suäm pötik. Sit obik ävobedon, ed ädagetobs moni mödik. Pidöl das atos nu jinon finön. Stral enepubon, e levalanaf lüvon sirkamakuli. El *Heavenward* no plu labon büsidadiseini.”

“Osevobs-li föro binäli dabinanas in levalanaf et? Kiöpao ekömons-li, lio logotons-li, kikodo no efägons-li ud evilons-li vobädön kosami voik? Difs vü ons ed obs binons-li nebemastikoviks. Tikamod onas binon-li nesuemovik pro obs. Föro odagetobs-li dasevi atosa?”

“No sevob atosi. Cedob, das buikumo sötobs gividön dinädi at nolavanes. Ba pükavans otuvedons-la nuni lätik plödü-talanas. Täno osevobs-la bos tefik.”

“E kisi odunols-li?”

Hiel *Maurice* ätovülom jotis ed äflapilom eli *Samuel* ta jot. “Bo sötobs sukön vobamögis nulik. Pilgrimans no plu odabinons – no plu komitans odabinons moni gudik tä täv lätik pelöls. Lekredans eperons kredi, e predans getotafonäti.”

“Binos-li seimosi, keli vilols mäniotön ad finükön spikoti at?”

El *Maurice* ämeditom dü pülatimil, täno äsiom kapo: “Si! – Ömna säkob obi, kis ereifon menis valik et, kels peveigons lü boid levalanafa. Niludob, das neai osevobs osi. Spelob, das nu binons läbiks ed egetons utosi, pro kelos epebons.”

“Danobs olis demü spikot at, o söls!”

* * *

Du hiel *Samuel* äjanedom, telefonöm ätonon. Ägleipom kosädömi ed älilom vögi lesevadik:

“Us-li el *Sam*? Is el *Maurice*. Ya sevol-li nuni nulikün tefü levalanaf?”

“Nö! nog janedob.”

“Benö! finükolöd janedi nepubolöd usao. Noe nedobs sukön vobamögis nulik, abgüä topi sefik ad klänedön obis.”

“Sekü kod kelik-li? Kis ejenon-li, o *Maurice*?”

“Ebo nu pükavans etuvedons nuni lätik de levalanaf. Sagons, das sinif nuna binon: “ELASUMOBIS NULÜDOTIS SAIDIK AD FÖVÖN TÄVI”. Kleilon-li pro ol utos, kelosi atos sinifon, o *Sam*?”

“Ag! niludob osi. Nu val kleilikon. Mens et leno ärivons süli. Predans ipölons. No äveigons pilgrimanis – äblünobs niludotis.”

“Mens anik ozunikons, o *Sam*! Ya büo mu päblamobs ... ab dredob, das dinäd at nog obadikumon-la pro obs ...” ■

betagön to trample (*tr.*), niedertrampeln, fullar (al pedes).

ganet agency, Agentur, agentia.

vobedön to work (*intr.*), funktionieren, functionar.

sirkamakul orbit, Umlaufbahn, orbita.

getota-fonät source of income, Einnahmequelle, fonte de rentas.

kosädöm phone, Hörer, receptor.

自杀者之歌 *Kanit oksasenana*

- 海子 *fa, Hai Zi*

伏在下午的水中

In vat poszedelik seatob,

窗帘一掀一掀

ko vien körten mufon.

—两根树枝伸过来

Isio bimatuiqs tenikons.

肉体，水面的宝石

Kop – kristad su vataplen –

是对半分裂的瓶子

binon flad padilädöl ad tels,

瓶里的水不能分裂

ab vat in flad neai padilädon.

伏在一具斧子上

Seaton su cüd,

像伏在一具琴上

äsva seaton su pianod.

还有绳索

Medü lefads

盘在床底下

dis bed yumon.

林间的太阳砍断你

Sol in fot cöpon oli,

像砍断南风

äsä sol ot cöpon vieni.

你把枪打开，独自走回故乡

Ol jütol, ed ito gegolol lomio,

像一只鸽子

äsva pijun

倒在猩红的篮子上

falon ini bäset redik.

RÄTS FOYÜMOTA: BE – dil kilid ä lätik

fa vicifal: ‘Daniel Morosof’

3.2. Pats värbareigülik e süntagiks

Vöds primik tefü värbs ko foyümot “be-” dutons lü värbs neloveädik, loveädik voik e loveädiks demodiks. Patis et demölo, kanoy dilädön värbis ko foyümot “be-” ad grups kil:

1) värbs ut, kels pedefomons de värbs neloveädik: bedotön, bedrenön, befeilön, befeitön, befoön, befrodön, befugön, begolön, begrämön, begubön, bejäfön, bejutedön, bekomipön, bekomön, bekrigön, bekudön, beleseatön, beletävön, belifön, belotädön, belödön, belutedön, belügön, belüvabön. bemagivön, bemastön, bemastikön, bemekädön, bemonitön, berolön, besalifön, beseilön, beslipön, besmilön, besteifön, bestepön, bestralön, besvietön, betävön, betikön, betuetön, bevegön, bevobön, bexänön, beyubön;

2) värbs ut, kels pedefomons de värbs loveädik voik: bebükön, becöpön, bedekefon, befimädön, befodön, begifulön, begirön, bejedön, bejütön, bekanitön, bekötön, belägön, belodön, belugön, beluspikön, belükön, bemoükön, benüpenön, bepänön, bepladön, beplanön, bepläyön, bepönidön, besäplanön, beseidön, beseitön, besepedön, besmeilön, besmivön, besovön, bespukön, besteigädön, bestürülön, bestürön, betenidükön, betiridön;

3) värbs ut, kels pedefomons de värbs loveädik demodik: begesagön, begespikön, begivön, bekomitön, bekonsälön, beladetön, belegivön, bepenön, beravön, besäkön, bespikön, betidön, betifön, beträtülön.

Dalob penön nosi fümik tefü värb “betolikitön”, bi vöd “tolikitön” (de notodot “kitön toli”) no pubon in vödabuks Volapüka. Cedob, das värb at binonöv neloveädik. Nilud obik binon somik: *pofaganetan *tolikiton tefü cans nafa – käpten betolikitom canis in pof*. Too no cedob, das Volapükans neodons vödi mögik “tolikitön”.

No kanob penön fümiko, va el “bebötön” pedefomon de värb loveädik voik u de värb loveädik demodik. Ma “Diatek nulik”, värb “bötön” labon reigülic tel: “bötön eki me bos” (värb loveädik voik) u “bötön eke bos” (värb loveädik demodik). Givob samis anik:

- Älöädof ed äbötof omi (gospul ma ‘Matthaeus’, kapit: 8, kedet: 15).
- E sunädo fif älüvon ofi, ed äbötof omis (gospul ma ‘Marcus’, kapit: 1, kedet: 31).
- Fidolsöd e drinolsöd utis, kelis bötoy oles! (gospul ma ‘Lucas’, kapit: 10, kedet: 7).

Brekot bal jonülon igo tikodayumäti, kel binon pötik pro värb “bebötön”:

- Alan bötom balido vini gudikün, e ven brietons, vini läs gudiki ... (gospul ma ‘Ioannes’, kapit: 2, kedet: 10).

Ma vödabuks, daloy sagön eli “bebötön zibis u drinedis”. Värb at in sufalefom pegebon in vödems ela “Volapükagased pro Nedänapükans”, as sam: “Zibäds pö fided kura omik päbebötöns äsvo ön vifot galota”. Cedü ob, binosöv tikavik ad gebön stukotis tel sököl: “bötön eki me bos” e “bebötön bos” pro ek”, ab ‘de Jong’ id ägebom stukoti sököl: “bötön eke bos”. Klu no kanob nemön nendoto värbasoti vöda “bötön”.

Värbs neloveädik pos lenlägam ela “be-” vedons loveädiks, as sam:

- xänön sui bel – bexänön beli;
- smilön do bos, ek – besmilön bos, eki.

Värbs loveädik pos lenlägam ela “be-” bleibons binön loveädiks (zuo värbs loveädik demodik suvo vedons värbs loveädik voik), ab tikodayumät patedik onas pavotükon. Leigodolsös samis sököl:

- dekefön püfi de gun – bedekefon guni de püf;
- fimädön jevodis ad vab – befimädön vabi ko jevodis;
- gespikön eki me vöds, gespikön eki dö, tefü bos – begespikön säki (bos), fati (eki);
- givön eke bos – begivön eki me bos;
- pläyön noatedi pro ek len pianod – bepläyön musigömi, samo pianodi;
- jütön glöbis lü ek – bejütön eki me glöbs;
- komitön eke bos – bekomitön eki ad dunön bos;
- lodön canis su naf – belodön nafi me cans;
- lügön demü ek – belügön eki;
- moükön bos se top seimik – bemoükön topi seimik de bos;
- penön eke penedi tefü din seimik – bepenön dini seimik in pened lü ek;
- pladön yegis seimik sui top seimik – bepladön topi seimik ko yegs seimik;
- planön bimis in(i) top seimik – beplanön topi seimik ko bims;
- ravön eke moni – beravön eki de mon, beravön domi ekik;
- sepedön vini, vaeti se vitidabäls – besepedön vitidabälis ad vin, vaet;
- smivön cini – besmivön stoni (pä at vödä jonülon, vio foyümot “be-” bosilo votükon sinifi värba, sodas subsats lü värb dutöls papladulons fa votiks te demü sinif okas);
- stürülön bos sui veg – bestürülön vegi me bos;
- tenidükön stinis love viäl – betenidükön viäli ko stins;
- tifön eke bos – betifön eki demü bos;
- säkön eke bos – besäkön eki dö bos.

3.3. Difüls siämik

Soäsä ya epenob löpiko, sinif valemik foyümota pabejäföf binon lüodükam duna ad yeg semik. Ye foyümot at i labon sinifis zuik u difüls zuik sinifa, sevabo:

- vemöf, mödanaed: *begifülön, bejedön, bejütön, besteigädön* (as sam, kanoy jütön glöbi te bali e balna, ab ven bejütöy eki, jütöy glöbis mödik e dunoy jüti mödikna);
- dun vobeda värba de flans valik u züo: *becöpön, bekötön, belägön, beleseatön, beplanön, betuetön*;
- dun vobeda värba love sürfat lölik: *befeilön, begolön, bepladön, besäplanön, beseitön, besmivön, besovön, bestepön, bestürülön*;
- fidun: *begrämön, bemoükön, bemastikön, bemagivön, belifön, bevegön, bevobön, bexänön*;
- mek seimikosa nulik de din primik: *bevobön* (“bevobön pro musigalef”, “bevobön jani ad sails”), *betiridön* (“betiridön largenti ad drat”), *besepeidön*.

Cedob, das siäms pülik ü siämils (Linglänapüko: ‘seme’, Deutänapüko: ‘Sem’) vemöfa e fiduna dugädons värbis ti alikis ko foyümot “be-”.

4. Kin ebinon-li büikumo: subsat u värb?

Etuvob in vödems ed in vödabuks subsatis, kels tefons värbis ko foyümot “be-” e nemons dunis tefik. Subsats at padilädons ad grups tel u kil:

1-ido, vöds de värbs tefik dub pladul poyümota “-ön” me “-am” pedefomöls, sevabo: *befimädam, beliväbam, bemastikam* (nen “am” vöd at vedonöv ladyek), *bepenam, bepläyam, besäplanam, bestralam, betävam, betenidükam, betolikitam*;

2-ido, vöds nen poyümots subsatik (grup at binon bundanikum ka balid), sevabo: *befeil, befeit, begesag, begespik, begifül, begol, begräm, bejäf, bejed, bejüt, bekomip, bekrig, beletäv, belod, beluted, bemagiv, berav, beseid, besov, besteif, betik, bevob*;

3-ido, vöds, tefü kels vödems jonülons sotülis bofik, sevabo: *bespik, bespikam* (el “bespik” ma vödabuk calöfik).

Subsats grupa telid binons mu nitediks. Binos fikulik ad bepenön fomami vödä et. Säkäd at labon tuvedotis sököl.

1. Daloy-la lenlägön foyümoti “be-” no te len värbs, ab i len subsats. Pö jenet at daloy-la fomälön kedis vödidefomamik somik:

vob → be-vob → bevob-ön

Ye täno mutoy-la distidön ma siäm vödä mögik e vo dabinikis, samo eli “bepen” ed eli “bepenam” (vöd “pen” nemon yegi, no duni, e binosöv fikulik ad suemön subsati “bepen”), “betäv” e “betävam” e reti.

2. Ma “Gramat Volapüka” fa hiel ‘Arie de Jong’, el “be-” binon foyümot värbik. Baiädü atos subsats ko foyümot at e nen poyümot “-am” dunis siniföls kanonsöv binön seks vödidefomama geik, sevabo: vödidefomama dub moükam finota nenfümbidira. Sams:

vob → vob-ön → be-vobön → bevob-(ön) → bevob

Volapükans vönädik ba äbuükons vödä somik bu subsats ko “-am” demü bref.

3. Tuvedots bofik binons pluuneplu verätiks. Primo hiel ‘Arie de Jong’ e Volapükans votik ägebons vödidefomami geik (*bevobön* → *bevob*). Ye kösömo subsats binons stabs ad fomön värbis, e poso Volapükans bai sümod evotabetikons tefis e sökaleodis vödidefomama in keds somik, as sam: “vob → bevob → bevobön”. Keds sümik baiädons ko sit ä vödi-defomam Volapüka atimik.

Sümikos äjenon tefü vöd Rusänapükik ‘zontik’ (jelömil, reinajelömil, solajelömil). Penoy, das vöd at pedütülön Nedänapüke, sevabo: za yel: 1720 nafans Rusänik ädütülons vödi Nedänapükik ‘zondek’ (ma hiel ‘Vasmer’) u ‘zonedek’ (ma hiel ‘Preobrajenskiy’) ad nemön jelastofi (samo sailastof) sus däk petenüköli ed oni demü rein u demü solastrals ejelöli. Rusänapükans fonetiko iceinons subsati foginik ad ‘zontik’ e pöliko äküpons in vöd at poyümoti Rusänapükik ‘-ik’ (leigätod Volapükik binon “-il”). Somo vöd ‘zont’ epubon, zuo sinif vöda ot pävotükon bosilo. As finasek, nolavans e pükans voto trätions jenavi puba vöda pemäniotöl. Ma tümolog, fomam ela ‘zont’ ebelifon stadädäis sököl:

Nedänapükik ‘zondek’ u ‘zonedek’ → Rusänapükik ‘zontik’ (primo äsinifon eli “jelastof sus däk”, poso äsinifon eli “jelöm”, nu sinifon eli “jelömil”) → ‘zont’ (sinifon eli “jelöm” in Rusänapük atimik; pedefomon de ‘zontik’ dub moükam finota ‘-ik’ ma sam vödä ko poyümot nendotik ‘-ik’).

Ma Rusänapükans, kels no nitedälons dö tümolog, kludo ma sit ä vödidefomam Rusänapüka nuik (igo ma vödidefomamav Rusänapüka atimik, bi nolav at jonülön tefis bevü vöds püka atimik, ü tikavi pükik), vöd ‘zontik’ pedefomon de ‘zont’, sevabo:

‘zont’ (“jelöm”, rigavöd) → ‘zontik’ (“jelömil, jelöm smalik”).

Jenäds sümik binons kösömiks pö vödidefomam geik in püks votik. I Volapükans dalonsöv lecedön vödä löpo pebejäfölis (efe subsats dunis siniföls nen “-am”) sekis patedik vödidefomama geik.

Löpo ebejäfob säkädis anik, sevabo: tümologi foyümota Volapükik “be-”, leigätodis foyümota ot in Deutänapük ed in Rusänapük, difülis anik siämik foyümota ot, vödidefomami geik. Spelob, das yegeed oba obinon pro valikans plago frutik ad gebön kuratikumo ed ad suemön dibätikumo Volapüki.

Finü yegeed at vilob danön hiel ‘Hermann Philipps’ demü yuf veütik omik pö penam vödema löpik. ■

Lautots anik pegeböl

Arie de Jong. Leerboek der Wereldtaal. – Voorburg : Repko, 1932 (ma pübot leäktronik pö grup Volapükik resodatopeda ‘Facebook’. Püban ebinom ‘Hermann Philipps’).

Arie de Jong. Gramat Volapüka. – Leiden, 1931.

Arie de Jong. Vödabuk Volapükik pro Deutänapükans, fövots zuik (ma pübot leäktronik ladetü ‘<http://combot.univ-tln.fr/volapuk/foev/foevots.html>’).

Diatek nulik / petraduton fa hiel ‘Arie de Jong’. Ma pübot leäktronik ladetü ‘http://personal.southern.edu/~caviness/Volapuk/Diatek_Nulik/’.

Ralph Midgley. Vödabuk Volapük-Linglänapük. Mäzul yela: 2013 (ma pübot leäktronik pö grup Volapükik resodatopeda ‘Facebook’).

A. Preobrajenskiy. Vödabuk tümologik Rusänapüka (kiltoumik). – Moskva : 1910 – 1914.

Max Vasmer. Vödabuk tümologik Rusänapüka (foltoumik) / petraduton se Deutänapük fa hiel ‘O. N. Trubacov’. – Moskva : Progress, 1986.

Volapükagased pro Nedänapükans. Ragiv leäktronik yegeedas pö “Vükiped” ladetü ‘https://wikisource.org/wiki/Volapükagased_pro_Nedänapükans’.

TELKOMIP IN DAG – dil telid ä lätik

De Volapükagased pro Nedänapükans, 1936

Linglänan ägolom takediko lü bötadatab, e nägär älükripom ad migön ön spid gretikün eli ‚whisky-soda‘. Täno äbлотikom dönu po bötadatab, ed el ‚Joe‘ äsagom vemo laodiko: ‚Soari gudik! o sö!‘ Linglänan igo no änutom. ‚Joe‘ ästutom su bötadatab, ed äpledome me rövlapistul oka, äseirom vafi su doat bal, äjedome oni löpio, ed äfanädome oni täno dönu. Lekläravifiko äjütome lü flad seimik, ... brekö! ... Glätacips äjutons züöpio. Nägär ädremom äsä rid. Linglänan ätovome väri oka.

‚Prüdolöd!‘ ‚Joe‘ ävokädome. Brekö!... Linglänan äkipome nog te lögädadili vära in nam oka. Els ‚boys‘ äflapoms ledroliko sui kiens oksik.

‚Väri votik!‘ Linglänan äsagome takediko, äsüramenome pokasärvätüli oka, ed äsälumükome oki. Süpo äbinos lestilik. Ab el ‚Joe‘ ästanome len bötadatab, ed äpledome me rövlapistul oka.

Linglänan äprimikome ad drinön se vär telid, keli nägär iblumükome ön dredäl gretik, ed ‚Atkins‘ ätovome rövlapistuli. Linglänan äzilogome, ed el ‚Joe‘ ägrinome ed äblegikome. Täno Linglänan ädoseidome dönu väri, ägleipome in pok oka, äsüramenome rövlapistuli nikelinik, ed äpladome oni fo ok sui tab. Büiko valikans äbinoms stuniks, tän ye äsplodülos: els ‚boys‘ äsmiloms deadio. El ‚Joe‘ äkipome häti äs jeläd fo bälid oka, ab Linglänan äblebome netupovik. Ätovome nogna väri. El ‚Joe‘ älüödükome rövlapistuli ed äzeilome. Linglänan ästebedome. ‚Atkins‘ äjütome. Jebes äzijutons. Sunädo Linglänan älabome rövlapistuli smalik in nam oka, ab no äkanome jütön, ibä lotidöpan ästanome po om, ed äfimäkipome bradi omik.

‚If söls viloms bejütön odi, begob oles ad dunön atosi no is, ab plödo!‘

‚O lesi!‘ Linglänan äsagome. ‚e sunädo‘.

Lotidöp ätopome len finot süta – balik in ‚Fairfield City‘ – e no änedoy golön fagiko. Te jüi top po gad. Äbinos goläd veratik; mens aimödikum äkómoms lä on, ed ävilons logön, vio el ‚Joe‘ öceinome Linglänani ad sib, do äbinos ledagik. Ag! e kis fät gumasaila öbinon-li, keli man neläbik öposbinükome. Pitatedülän ämobome, das ösivoy goldafitis ad leadön svimön atis in on. Ägivoy Linglänane zigarüli ed äkleilükoy ome, das öneodome oni. Ed äfilidome oni, äsva äseadome koveniko in kluböp in ‚London‘. Man kioküpädik! Ba äpolom-la rövlapistuli oka te cogo in pok okik, e bo no äsevome-la igo, vio jütükoy dini somik.

Nu val äbinon blümik, e ventür äkanome primön. ‚Joe‘ ästanome ko bäk oka ta gadakiud, e Linglänan ko bäk oka äl präriy. Äleadoy binön soeliko omis. E täno äprimos: pa! brekö! pa!... jütikamatonät pos jütikamatonät. Pos atos äbinos stilik. ‚He!‘ pitatedülän ävokome. ‚He!‘ ägetonos. Äbinos mätarön voik demü lülögans mödik valik.

XI:91:2015

Linglänan ästanom takediko in fel, ed äsmökom zigarüli. El ‚Joe‘ ästanom ta gadakiud, ed ästörülom patrunakapsülis se patrunaspadäds rövlupistula. Linglänan ätovülom jotis oka. „No suemob bosu atos“, äsagom. Äbinos nesuemovik pro om, das ‚Joe‘ nog älifom.

„Lio ekipol-li zigarüli? Geiliko-li? U flano-li?“

„Kikodo-li?“

Äplänoy ome eli kikodo. Äklülädos, das man ismökome zigarüli ... gudiko. Dü tim lölik ikipom oni in mud oka. Ekö! ek pödo in gad äsmilom, e süpo valans äsmilons. Nu ibo val piklülükon. ‚Joe‘ klülüko ijütom ai detü e nedetü zigarül. No ilecedom Linglänani so nebadiniludiki. E das ga ibinom soik, ibinos benofät oma! El ‚Joe‘ ipladom zigarüli okik sui kiud. E nu Linglänan ijütom sovadiko lü zigarül. Ba ätikom ya lunüpo: „No suemob, sekü kod kinik el ‚Joe‘ et no nog pijütodeidom.“

„Ologobs naedilo brefüpilo“, lotidöpan äsagom. Ven ivestigoy medü lantär, nek plu äsmilon. Su kiud zigarül no plu äbinon, ab ätuvoy mudoti ona su glun. E dis plad, kö iseaton, hogs ädabinons in kiud, bal näi votik. Büiko änumoy te hogis zül. Ven älogoy gudikumo, äklülädos, das hogs kil äbinons bosu gretikums ka votiks. Atos idavedon, bi glöbs tel inüdranon in plad ot.

El ‚Joe Atkins‘ ädajonom oki dönu in ‚Fairfield‘ pas pos muls kil. E täno nouban liegik se ‚London‘ ya sis lunüp imotävom. ■

Vöds aniks in konotil löpik pegeböls (Lingl.; Deut.; *IALA* – üf difon):

cip splinter, Splitter, clasma.

fe ga just, nun einmal, vero.

jeb shard, Scherbe, pecia de vitro.

jütükön to fire off, abfeuern, discargar.

kiud (wooden) fence, (Bretter)zaun, clausura (de plancas).

ledrolik boisterous, ausgelassen, multo allegre.

mudot mouthpiece, Mundstück, imbuccatura.

nebadiniludik guileless, arglos, sin suspicion.

netupovik unswerving, unerschütterlich, imperturbabile.

nikelinik of nickel, aus Nickel, de nickel.

nutön to nod, nicken, inclinar le testa.

pa! bang!, peng!

patrunakapsül bullet casing, Patronenhülse, capsula de cartucha.

pitatedülan spice trader, Gewürzhändler, speciero

präriy prairie, Prärie.

säluimükön to make dry, abtrocknen, siccar.

seirön to balance, balancieren, balanciar.

züöpio all around, rings umher, circa.

XI:92:2015

Hiel **Ralph Midgley**: läxredakan ela “Vög Volapüka”, guvan e kadäman sogu bevünetik Volapüka < ebegom ad polüvükön de cals et ködü stad fibik logas okik.

Sis yel: 1975 hiel **Ralph** äduinom vobi levemik benü pük obsik

Cal omik as kadäman palovesumon fa hiel **Igor Wasilewski** de prim novula. Okanols reidön mödikosi dö dinäd at in gased dekula.

VÖDS NULIK E KOBOYÜMAVÖDS

balet = bit (binary digit), Bit

jölet = byte, Byte

dakosädastob = traffic jam, Verkehrsstau, congestion de circulation

luibaboed = skateboard, Skateboard (Rollbrett), planca a rotas

luibasket = roller skate, Rollschuh, patin de rotas

mätarönastaf = relay baton, Staffelstab, baston (de cursa a staffettas)

mätatood = bolide (sports car), Rennwagen, auto de cursa

mätatoodistiran = racer, Rennfahrer, curritor

neplenöf (*patöf*) = unevenness, Unebenheit, disnivallo

neplenöfot (*plad neplenöfik*) = unevenness, Unebenheit, disnivallo

sökodamätarön = relay race, Staffellauf, cursa a staffettas

tridavegöm = kick-scooter, (Tret-)Roller, trottinette.

Vöds sököl kanons pagebön ad malön mafastabädis gretik:

kilo- (10^3) = kilnaät dega = mil

mega- (10^6) = mälnaät dega = balion

giga- (10^9) = zülinaät dega = milbalion

tera- (10^{12}) = degtelnaät dega = telion

peta- (10^{15}) = deglulnaät dega = miltelion

Sams:

miljölet, KB = kilobyte; **balionjölet**, MB = megabyte;

milbalionjölet, GB = Gigabyte; **telionjölet**, TB = terabyte.

Ma vödabuk gretik fa *Arie de Jong* klülos, das id in Volapük te geboy **brefodis** bevünetik: milmets 10 ü 10 km.

Ven geboy mafanemis lölöfo pepenölis, numavöds papladons **po** mafanems: minuts 10, düps kil, milmets 536, milbalionjölets 16.

Ven geboy mafabrefodis bevünetik, numavöd papladon **fo** brefod mafanema ma mod bevünetik: Nüned et labon mödoti: 350 KB (ü 350KB).

KORÄKOTS TEFÜ GASED TOBULA

Pad: 74 (SÜLIO), kedet folid donao:

Pilgrimans äbinons nenspikamik → Pilgrimans äbinons nenspikamiks

